

Albert Riises farverige apotek

Udgivet 28/02/2017 — af Philip Sampson

I år er det 100 år siden, at Danmark solgte sine øer i Vestindien til USA. 100-året har allerede affødt en håndfuld bøger, og gennem resten af 2017 vil der komme flere. En af dem – Hans-Otto Loldrups "A.H. Riises Apotek på St. Thomas og i Vejle" – udkommer 2. marts.

Det er en ganske vellykket bog, for Loldrup kan sit håndværk. Gennem årene har han skrevet en stribe bøger om danske apoteker. For nogle år siden lagde han an til at skrive en bog om St. Thomas Apotek i Vejle, der har 100 års jubilæum i år. Det enestående ved dette apotek var så oven i købet, at det havde en historie inden det slog dørene op i Vejle i 1917. St. Thomas Apotek blev nemlig grundlagt allerede i 1838 ude i Dansk Vestindien. Af den danske apoteker **Albert Heinrich Riise**. Og da øerne så blev solgt til USA, flyttede apoteket til Danmark. Til Vejle.

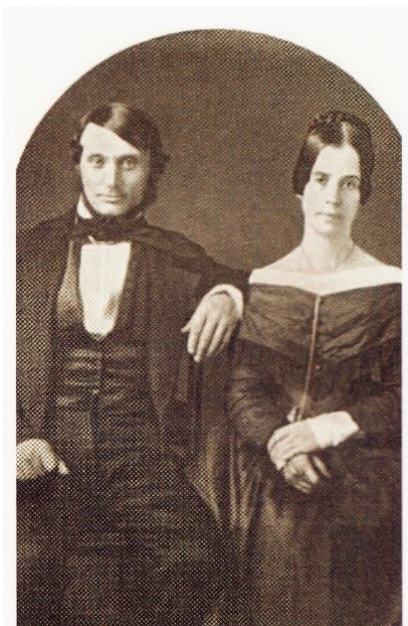

APOTEKET PÅ DRONNINGENSGADE I CHARLOTTE AMALIE.

Hans-Otto Loldrup har brugt flere år på at samle materiale om hele denne historie. Det er blevet til en både smuk, veldisponeret og rigt illustreret bog. En ganske fængslende fortælling om såvel dansk apotekervæsen, som slægten Riise og ikke mindst de Vestindiske Øer og deres flora og fauna.

Hvorfor nu det sidste? Jo, for tilbage i 1800-tallet blev de fleste af apotekernes lægemidler fremstillet af plantematerialer. Derfor dyrkede apotekerne ofte selv disse råvarer i deres haver. A.H. Riise var ingen undtagelse, og gennem årene i Dansk Vestindien udviklede han en omfattende botanisk interesse. Hvilket gjorde, at

de naturhistoriske museer i Danmark modtog en lavine af sjældne planter og dyr fra deres "store velynder" i Dansk Vestindien.

APOTEKER RIISE OG HUSTRU HENRIETTE, CA. 1850.

Loldrups bog maler et levende billede af den foretagsomme apoteker Riise, der var fra Ærø, men kom til Dansk Vestindien i 1838. Og af hans familie. A.H. Riise giftede sig i 1842 på St. Croix med Henriette Marie Worm med hvem han gennem årene fik 13 børn.

Desuden får vi gennem bogen et interessant indblik i alle de danske farmaceuter, der gennem årene kom til at arbejde på Riises apotek i Dronningensgade i Charlotte Amalie, hovedbyen på øen St. Thomas.

"Alskens vild lystighed"

Som Loldrup skriver: "St. Thomas var en yndet destination for danske farmaceuter, der ville prøve kræfter med den store verden. Det gjaldt både dem, der opholdt sig på øen i nogle år for derefter at vende hjem til Danmark, og dem, for hvem opholdet var et springbræt til en videre karriere derude, ofte i Sydamerika".

En af disse eventyrlystne farmaceuter var Jens Paul Julius Wahlmann, hvis indsigtfulde dagbog Loldrup gør god brug af.

"I Charlotte Amalie var der tradition for særlig megen fest og selskabelighed omkring jul og nytår. Juleaften 1856 begyndte dog meget stilfærdig for Wahlmann. Riise-parret var inviteret ud, efter at man havde spist middag sammen i apotekerhjemmet. Wahlmann var nu alene tilbage, men kom ikke til at kede sig. Mens han nød sin kaffe og cigar på husets store altan, fulgte han interesseret med i, hvad der foregik nede i gaden:

"Negrenes og de kulørtes excesser og udskejelser i denne tid overgår al beskrivelse. Masser af 'elegant' klædte negerinder i de mest brogede dragter og behængt med guld- og sølvprydelser drager parvis gennem gaderne, efterfulgt og omgivet af den hujende og støjende negerungdom. Fra alle sider lyder musik sang og alkens vild lystighed". Overordentligt smukke raketter blev opsendt fra Fortet, og fra det amerikanske skib i havnen sang mandskabet Yankee Doodle, hvorefter besætningen på den danske orlogskorvet Najaden istemte Kong Christian og andre fædrelandssange".

Bay Spiritus

A.H. Riise fik en blomstrende virksomhed, der ud over apoteket også omfattede fremstilling af kosmetik, rom og hans verdensberømte hårvand, Bay Rum. Ikke mindst det sidste gjorde A.H. Riise til en ganske velhavende mand derude i Dansk Vestindien. Alt dette er godt og grundigt beskrevet i Loldrups bog.

VILLA ST. THOMAS – ET LILLE STYKKE DANSK VESTINDIEN PÅ
FREDERIKSBERG

Besøg i Danmark

Fra tid til anden besøgt Riise-familien Danmark. Både København og så A.H. Riises hjemstavn på Ærø. Disse rejser, hvor familien gerne var ledsaget af sorte tjenestefolk og barnepiger, vakte en del opsigt i datidens Danmark.

”Under et ophold i Danmark i 1870 rejste Riise til Ærøskøbing, hvor han besøgte sin mor sammen med fru Henriette og deres, på det tidspunkt, fem yngste børn, Valdemar (7 år), Rosa (5 år), Harald (4 år), Henry (2 år) og Hertha (1 år).

Det blev en spektakulær begivenhed som viste byens indbyggere, hvor godt Madam Riises søn havde klaret sig ude i verden. I stedet for den langsommelige tur via Svendborg valgte Riise at leje et dampskib, som befordrede ham og familien direkte fra København til Ærø. De kom uanmeldt, og den nu over 80 år gamle Madam Riise måtte hentes i kirken og bringes ned til havnen.”

Villaen på Frederiksberg

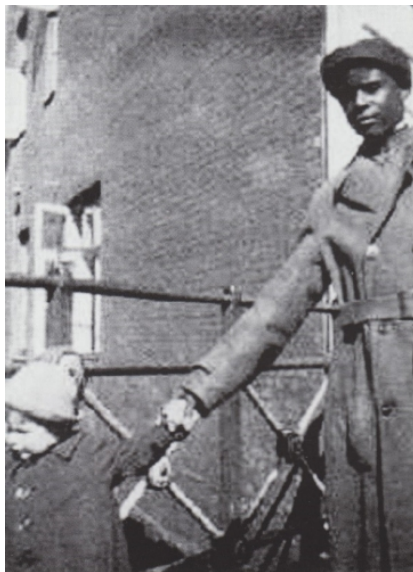
A.H. Riise købte i 1872 en stor villa på Frederiksberg. Villa St. Thomas kaldte han den. Og denne blev et lille stykke Dansk Vestindien i den danske hovedstad. Et sted med eksotiske planter og sorte tjenestefolk. Det var her, at A.H. Riise trak sig tilbage i sin alderdom, mens han overlod apoteksdriften ude på øerne til den næste generation. Det var også her på Frederiksberg, at A.H. Riise døde i 1882.

ST. THOMAS APOTEK I VEJLE

Vejle-æraen

Da Dansk Vestindien blev solgt i 1917, var St. Thomas Apotek fire år tidligere blevet overtaget af apoteker Oluf Volmer Poulsen. Det var under hans ledelse, at apoteket nu flyttede hjem til Danmark. [Hele Vejle-æraen af apotekets historie](#) er selvkært noget mindre eksotisk, end tiden på St. Thomas. Og fylder også kun en femtedel af Loldrups bog.

OSWALD "WOLLY" HEATH SAMMEN MED APOTEKER POULSENS SØN. VEJLE 1919.

Helt uden kolorit er disse år nu ikke. Apoteker Poulsen havde nemlig en sort dreng med til Vejle. Oswald Heath, kaldet Wolly, havde været bolddreng på apotekerens tennisbane i Charlotte Amalie, og da Poulsen så skulle vende hjem til Danmark tog han den forældreløse Wolly med.

Denne gestus er med rette beskrevet i bogen. Hvad der derimod ikke er med, og som denne anmelder mener er en fejl, er, hvordan Wolly så blev behandlet i Vejle. Af disciplene – lærlingene på apoteket. Dette er imidlertid blevet beskrevet til fulde andetsteds af en tidligere apoteker på stedet, Otto Lindemark, som døde i 1986.

"Det kneb med at skaffe Wolly soveplads i lejligheden på førstesalen oven over apoteket, og hans seng blev derfor placeret oppe på andensalen hos disciplene, et arrangement, der langt fra behagede dem. Han lugtede, sagde de, hvorpå man greb til den udvej at bygge et lille tagværelse ud på loftet til ham. Her fik Wolly sit eget apartement, og her boede han, til apoteker Poulsen solgte apoteket og flyttede til København med familie og med Wolly.

Men det lille tagværelse på St. Thomas apotek er bevaret også efter en stedfunden ombygning, og det hedder stadig 'Wollys værelse'.

Man kan indvende, at sådanne oplysninger ikke nødvendigvis hører med i apotekerbog. Men dette er mere end det. Hans-Otto Loldrup greb 100-året for salget til Dansk Vestindien som en "mulighed for at beskrive et stykke dansk kolonihistorie". Og der hører den mere facetterede version af Wolly-fortællingen med.

Sorte Hannah

Positivt på den konto er det dog, at Loldrup har fundet anledning til kort at nævne apoteker Peter Christian Christensen og hans hustru Hannah, der åbnede et apotek i Ikast i 1923. Hannah Levin Christensen var sort og fra Dansk Vestindien – og vakte lige så stor opmærksomhed i det jyske dengang som Wolly.

Der er imidlertid en lille krølle på den historie, som Loldrup ikke synes bekendt med. Ægteparret Christensen flyttede fra Dansk Vestindien til Danmark i 1909. Inden de slog sig ned i Ikast, boede

de faktisk i Vejle. I det Vejle, hvor mange fortsat i dag tror, at Wolly både var den første og **dengang eneste sorte indbygger**.

Men, som nævnt, en ganske vellykket bog. Både smuk, veldisponeret og rigt illustreret. Blandt andet med en række malerier fra Charlotte Amalie af den danske **kunstmaler Frederik Visby**. Han opholdt sig i Dansk Vestindien i slutningen af 1860'erne. Bogen slutes i øvrigt af med et 13 sider langt resumé på engelsk. Udmærket ikke mindst for de folk fra U.S. Virgin Islands – det tidligere Dansk Vestindien – der måtte interessere sig for St. Thomas Apotekets farverige historie.

Udgivelsen af "A.H. Riises Apotek på St. Thomas og i Vejle" falder sammen med åbningen af **Vejle Museums store særudstilling "Min Vestindiske Arv"**. Der selvfølgelig gennemføres i anledning af 100-året for salget af Dansk Vestindien. Udstillingen, hvor man bl.a. kan se historisk interiør fra St. Thomas Apotek, løber frem til 13. august.

"A.H. Riises Apotek på St. Thomas og i Vejle" af Hans-Otto Loldrup. Udkommer 2. marts. Loldrups Forlag, 160 sider, indbundet. 250 kr. Bogen kan bestilles her: <http://www.farmacihistorie.dk/>

Foto: Topillustration (Philip Sampson); Apoteket i Charlotte Amalie (MS Museet for Søfart); Apoteker Riise og hustru (Riise-familiens arkiv); Villa St. Thomas på Frederiksberg (Det Kongelige Bibliotek); St. Thomas Apotek i Vejle. (Thomas Croft Buck); Oswald "Wolly" Heath (Per Hostrup Larsen).

Kunne du lide min artikel? POV lønner ikke sine skribenter men du kan donere et beløb til mig på MobilePay: 2083 9096.

Kan du lide POV formatet, så skulle du tage at [klikke her og like vores Facebook-side](#). Her får du også alle links til vores nye artikler. Del gerne denne artikel med andre. Du kan også tegne et abonnement til 20 kr. om måneden, eller donere til hele POV.International via MobilePay på 40 12 19 68. Vi har ikke noget reklamebudget.

Philip Sampson

Philip Sampson, født 1959 på Frederiksberg, er uddannet journalist. Han har arbejdet på Politiken, DR og Ritzau. På sidstnævnte virkede han på bureauets udlandsredaktion fra 1988 til 2011. Philip er opvokset i London som søn af en ghanesisk far og en dansk mor. Han har gennem årene beskæftiget sig indgående med racisme og højreekstremisme, bl.a. i samarbejde med antiracistiske organisationer som Expo i Stockholm og Searchlight (i dag Hope not Hate) i London. På baggrund af sin mangeårige tilknytning til den københavnske motorcykelverden, har han gennem årene kunnet levere ganske præcise analyser af konflikterne i bikermiljøerne både i ind- og udland. Philip er i dag selv medlem af Harley-Davidson Club Herlev. Journalistisk set er Philip Sampson graver af natur. Denne interesse bruger han i dag især på historisk research.

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS:

APOTEKER

DANSK VESTINDIEN

KOLONIHISTORIE

ANBEFALET TIL DIG

Nyt website med dansk kolonihistorie søsat **Undskyld, skal statsministeren til Dansk Vestindien?**

F Ø L G O S

Synes godt om Del 40 tusind personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Follow @pointofviewint

H O L D P O V I N T E R N A T I O N A L I L I V E

Vi har valgt ikke at modtage mediestøtte eller overlæse siden her med forstyrrende reklamer. Vi gemmer os heller ikke bag en betalingsmur. I disse tider er der mere end nogensinde brug for kritik, debat og oplysning. Det vil vi gerne levere til alle POV's læsere – også dem, der ikke har råd til at betale.

Hvis du nyder at læse os, kan du støtte ved at blive medlem, støtte os med et enkelt beløb, når du har lyst, eller støtte den enkelte skribent via deres infobokse.

Sådan kan du støtte os:**MobilePay**

40 12 19 68

Bankoverførsel

Reg. nr. 3409 Kontonr. 12107307

PayPal

Herunder kan melde dig ind hos os via Paypal, så dit månedlige støttebeløb bliver trukket automatisk. Det kan vi endnu ikke med MobilePay.

Donations-niveau
Glad bruger : 20.00 DKK pr. måned ▼

Abonner

Q U I C K P O V

04/03/2017

POV's Dansk Vestindien-kalender – marts-april 2017

02/03/2017

Fanget på Facebook

27/02/2017

Tirsdag bliver de tvunget til Afghanistan – tragedierne venter

31/01/2017

Alternative fakta to go